

6. Дем'янчук Ю. В., Сидоренко В. В., Добренька Н. В. Дискусійні теоретичні аспекти протидії корупційним діям в умовах воєнного стану в Україні. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2024. № 3. С. 314–318. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2024/06/55.pdf>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-497-2-32>

ПРАВОВА ПРИРОДА ГРАЛЬНОГО БІЗНЕСУ ЯК ОБ'ЄКТА ОПОДАТКУВАННЯ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Євсєєв Данило Ігорович

здобувач

Науково-дослідний інститут публічного права

м. Київ, Україна

Топорецька Зоряна Миколаївна

доктор юридичних наук, доцент,

головний науковий співробітник наукової лабораторії № 1

науково-організаційного центру,

Національна академія Служби безпеки України

м. Київ, Україна

В Україні немає єдиної позиції щодо розуміння правової природи грального бізнесу, а в кожній з галузей права його розуміють по-різному [1, с. 78]. Оскільки Україна задекларувала своє прагнення стати частиною Європейського Союзу необхідно звертати увагу на підходи, які діють в ЄС.

У 2004 році Єврокомісія спробувала віднести гральний бізнес до сфери рулювання Директиви ЄС «Про послуги на внутрішньому ринку», визнавши гральний бізнес послугами. Але вже в 2006 році до Директиви були внесені поправки, одна з яких (№59) передбачала пряму норму, що: «Ця Директива не поширюється на азартні ігри, пов'язані з укладенням парі в грошовому виразі, включаючи лотереї, прийом ставок... Як зазначено в самій директиві діяльність, пов'язана з азартними іграми, включно з лотереями та парі, має бути виключена зі сфери застосування цієї Директиви з огляду на специфічний характер цієї діяльності, яка передбачає впровадження державами-членами

політики щодо державної політики та захисту споживачів» [2]. Але вказана директива не стосується і не застосовується до питань оподаткування.

Питання оподаткування регулюються Директивою Ради 2006/112/ЄС від 28 листопада 2006 року про спільну систему податку на додану вартість. Документ вказує у ст. 135 (і), що *«за загальним правилом «держави-члени повинні звільняти від оподаткування такі операції: парі, лотереї та інші форми грального бізнесу, на умовах і з урахуванням обмежень, встановлених кожною державою-членом»* [3]. Проте вказана директива не зазначає, який правовий статус азартних ігор в цілях оподаткування чи звільнення від оподаткування. Питання оподаткування податком на прибуток підприємств діяльності суб'єктів господарювання з організації та проведення азартних ігор та діяльності з випуску та проведення лотерей, питання ліцензування грального бізнесу, а також питання щодо оподаткування платників податком на доходи фізичних осіб в Європейському Союзі регулюються на рівні національного законодавства країн-членів.

Тому слід звернути увагу, що позицію трактування правового статусу азартних ігор через відсутність єдності в ЄС взяв на себе ЄСПЛ. У справі Шиндлер проти Великої Британії Суд ЄС вперше підтвердив, що надання та використання транскордонних азартних ігор є економічною діяльністю, яка підпадає під дію Договору (хоча справа стосувалась лотерей, але в більшості країн ЄС лотереї віднесено до азартних ігор). Цікаво, що в рішенні суду детально описано неоднозначність підходів ЄС в той час. Так, у п. 16 та 17 Рішення суд вказує: *«Оцінюючи, чи застосовуються статті 30 і 59 Договору, уряди Бельгії, Німеччини, Ірландії, Люксембургу та Португалії стверджують, що лотереї не є «економічною діяльністю» за значенням Договору. Вони стверджують, що лотереї традиційно були заборонені в державах-членах або проводяться або безпосередньо державними органами, або під їх контролем, виключно в суспільних інтересах. Вони вважають, що лотереї не мають економічної мети, оскільки засновані на випадковості. У будь-якому випадку лотереї мають характер відпочинку чи розваги, а не економіки. Уряди Іспанії, Франції та Сполученого Королівства та Комісія стверджують, що проведення лотерей є «послугою» у значенні статті 60 Договору. Вони стверджують, що така діяльність стосується послуг, які зазвичай надаються за винагороду оператору лотереї або її учасникам, але на яку не поширюються правила вільного руху товарів»* [4].

З точки зору оподаткування цікавим є рішення ЄСПЛ у справі С-124/97 «Леєре проти Фінляндії», де Суд не лише підтвердив віднесення грального бізнесу до послуг (справа стосувалась ігрових

автоматів), але визнав, що держава може правомірно отримувати від грального бізнесу не лише податки, але й додатково забирати частину прибутку компанії. Так, Суд вказав в п. 41: *«Це правда, що суми, отримані таким чином державою для суспільних інтересів, можуть бути отримані іншими способами, такими як оподаткування діяльності різних операторів, уповноважених їх здійснювати в рамках правил невиключного характеру; однак зобов'язання, покладене на ліцензований державний орган, вимагаючи від нього сплачувати доходи від своєї діяльності, є заходом, який, враховуючи ризик злочинів і шахрайства, безумовно, є більш ефективним у забезпеченні встановлення жорстких обмежень щодо прибуткового характеру такої діяльності»* [5].

Далі Суд виносив аналогічні рішення, послідовно підтверджуючи належність різних видів азартних ігор до послуг. Зокрема, в 2003 році ЄСПЛ у Справі Гамбеллі проти Італії справа стосувалась ігор онлайн, Суд постановив, азартні ігри онлайн охоплюються *поняттям послуги, і що національне законодавство, яке забороняє операторам, заснованим у державі-члені, пропонувати послуги азартних онлайн-ігор споживачам в іншій державі-члені, або перешкоджає свободі отримувати або користуватися послугами, які пропонує постачальник, заснований в іншій державі-члені, є обмеженням свободи надання послуг* [6].

У 2011 році Комісія започаткувала дискусію щодо проблем у регулюванні онлайн азартних ігор, видавши «Зелену книгу» про азартні ігри в Інтернеті на внутрішньому ринку. В цьому документі Єврокомісія підтвердила, що *«відповідно до законодавства ЄС, як підтверджено Судом Європейського Союзу, послуги азартних ігор підпадають під статтю 56 ДФЕС і, таким чином, підпадають під дію правил щодо надання послуг»* [7].

У 2014 році Єврокомісія випустила рекомендації про принципи захисту споживачів і гравців азартних ігор в Інтернеті та запобігання неповнолітнім азартним іграм в Інтернеті (2014/478/ЄС), в яких визначила: *«послуга азартних онлайн-ігор» означає будь-яку послугу, яка включає ставку з грошовою вартістю в азартних іграх, включно з елементами навичок, таких як лотереї, ігри в казино, ігри в покер і ставки, які надаються будь-якими засобами на відстані, за допомогою електронних засобів або будь-якої іншої технології для сприяння комунікації та за індивідуальним запитом одержувача послуг»* [8].

Нарешті у Директиві 2015 року було визначено азартні ігри як послуги в цілях здійснення фінансового моніторингу. Так, Директива Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2015/849 від 20 травня 2015 року про запобігання використанню фінансової системи для цілей відмивання

грошей або фінансування тероризму, про внесення змін до Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 648/2012 та про скасування Директиви Європейського Парламенту і Ради 2005/60/ЄС та Директиви Комісії 2006/70/ЄС визначає у ст. 3 (14) *«послуги у сфері грального бізнесу» означає послуги, які включають прийняття грошових ставок в азартних іграх, включаючи ігри, які мають елемент навичок, такі як лотереї, ігри у казино, покер й укладення парі, і відбуваються за певною фізичною адресою або дистанційно, за допомогою електронних засобів або будь-яких інших технологій для полегшення комунікацій, і на індивідуальний запит одержувача послуг»* [9].

Таким чином законодавство України з метою приведення у відповідність до вимог ЄС теж має передбачати розуміння договору про участь в азартній грі як послуги.

Література

1. Топорецька З. М. Публічне управління гральним бізнесом та лотерейною діяльністю і протидія злочинам, пов'язаним з ними: теорія та практика : монографія. Київ: Алерта, 2022. 424 с.

2. Щодо послуг на внутрішньому ринку: Директива Європейського Парламенту і Ради №2006/123/ЄС від 12 груд. 2006 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994>.

3. Про спільну систему податку на додану вартість: Директива Ради 2006/112/ЄС від 28 листопада 2006 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/994_928#n447.

4. Митниця та акцизи Її Величності проти Герхарта Шиндлера та Йорга Шиндлера: Рішення Суду від 24 березня 1994 р. ,Справа С-275/92. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:61992CJ0275>.

5. Markku Juhani Läärä, Cotswold Microsystems Ltd and Oy Transatlantic Software Ltd v Kihlakunnansyyttäjä (Jyväskylä) and Suomen valtio (Finnish State). – Reference for a preliminary ruling: Vaasan hovioikeus – Finland. – Freedom to provide services. Exclusive operating right. Slot machines: Judgment of the Court of 21 September 1999. Case C-124/97. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:61997CJ0124>.

6. Criminal proceedings against Piergiorgio Gambelli and Others. Reference for a preliminary ruling: Tribunale di Ascoli Piceno – Italy. Right of establishment – Freedom to provide services – Collection of bets on sporting events in one Member State and transmission by internet to another Member State – Prohibition enforced by criminal penalties – Legislation in a Member State which reserves the right to collect bets to certain bodies:

Judgment of the Court of 6 November 2003. Case C-243/01. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:62001CJ0243>.

7. Зелена книга про азартні ігри в Інтернеті на внутрішньому ринку: від 24.03.2011 № COM(2011) 128 фінал. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52011DC0128>.

8. On principles for the protection of consumers and players of online gambling services and for the prevention of minors from gambling online Text with EEA relevance 2014/478/EU: Commission Recommendation of 14 July 2014 (2014/478/EU). URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/2014/478/oj/eng#ntc3-L_2014214EN.01003801-E0003.

9. Про запобігання використанню фінансової системи для цілей відмивання грошей або фінансування тероризму, про внесення змін до Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 648/2012 та про скасування Директиви Європейського Парламенту і Ради 2005/60/ЄС та Директиви Комісії 2006/70/ЄС: Директива Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2015/849 від 20 травня 2015 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_037-15#Text.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-497-2-33>

АДМІНІСТРАТИВНА ПРОЦЕДУРА ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОЗОРОСТІ ТА ПІДЗВІТНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Крикуха Руслана Володимирівна
провідний спеціаліст юридичного відділу
Ічнянська міська рада,
м. Ічня, Україна

У сучасних умовах розвитку демократичної правової держави та впровадження реформ у сфері публічного управління особливої актуальності набуває проблема забезпечення прозорості та підзвітності органів місцевого самоврядування (далі – ОМС). Одним із ключових інструментів реалізації цих принципів є чітке нормативне закріплення та практичне впровадження адміністративних процедур.

Статтею 19 Конституції України регламентовано правовий порядок в Україні. Правовий порядок в Україні ґрунтується на засадах, відповідно до яких ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачено законодавством. Органи державної влади та органи